

Korosihyaapi Utipiho Kimandi Korosihyaapi Utipimandapi Nesipihande

Napwitohipipihĩ Porĩho konĩhi napwitati bindataati kĩmo utipimo jipatipiyataise 62 A.D. hura. Yapipati Garesiyaahanda piwĩha asiwa nehĩha katĩwunjohĩpatamataiwĩ amĩ aunahĩpa Korosihandaahiyaatangisangi naasĩkati kaiwĩ isĩhiyai katĩwunjawaapo. Katĩwunjohiyĩhiya usa sapĩhi napĩwĩ winĩhapĩpa jĩhi japepihĩrohĩwaiwaapi kaiwa kiya japepihĩrito tiwĩ kiya katĩwunjauhi kiya Korosihya piwĩha akaahe, tiwĩ gwĩnyaawaapo. Siyauhi Porĩho jipatipainĩmandĩ kiya piwĩha siyahaiwa wĩndĩ baiwĩ atĩhomaawiwĩ nehĩ Kĩraisihomĩ nausainjĩtĩhandapunĩ Komĩ watĩpĩhandapunĩ Sawahopunĩ gwĩwunyaitaatĩwĩ kaundati Porĩho jipatipiyataise.

Korosiyaahiyaapi Pĩwĩha Napĩmasataise

Komĩ piwĩha namasati kaundati ipĩhĩrete undati kaundisĩha (1:1-7)

Kĩraisihometirĩhĩretapunĩ amĩ ko nyapĩ kaimbĩpaapunĩ nunjati kaundisĩha (1:8-2:19)

Wanĩhĩri gaahĩretĩ bimĩtaapĩhĩretĩ siyate undati kaundisĩha (2:20-4:6)

Porĩho komĩ piwĩha osasepĩhaati owematĩ ipĩhĩrete undisĩha (4:7-17)

Kimandi Utipimandi Kraisihomi Isihiya Aunahipati Awaipati Korosihanda Bimohiyhiyaapi Porho Jipatipaindihande

¹ Ninĩ Porihonĩnĩ Kraisĩ Jisaasiho nĩngĩ komĩ pĩwĩha awusaitandĩ kandatĩ natanoaasisihonĩne. Autaahaatĩho sawaho maaritĩ gwĩnyaasitĩhandaahĩ Kraisihonĩngĩ komĩ pĩwĩha otĩpĩpatĩ naninyatĩ natanoaasisihonĩne. Iyataatĩ nyamĩ naisoho Timoteho nyamatiyatĩ Kraisihopĩ gwunyaasĩho nĩngĩsatĩ maasĩ kĩmbĩhĩ kĩmore. ² Aihĩ ninĩ Timotehoaisatĩ maasĩ bindĩhaawĩ sahĩ Kraisihoi nĩwĩpinjawĩ koaisawĩ tĩmaamaitĩwĩ naasiyaatimatĩwĩ, amĩ Autaahaatĩhomĩ isihyaatĩ aunahĩpatĩ awaipatĩ Korosihanda bimohiyhiyaatapĩ kĩmandĩ utipĩmandĩ jĩpatĩpiyataayo. Jĩpatĩpiyataatĩ sangĩ yĩhoanĩ sataha, nyamĩ Apĩho Autaahaatĩho sangĩ komĩ gaahandĩ kasisatĩ andĩtisaiwatĩ amĩ samĩ maarĩho omanĩtĩtĩhĩ netĩ yatĩhĩsiwatĩ japatisatĩ napaisaatisamane, satĩhaato.

Yĩhoanĩ Sapi Autaahaatĩhoai Gaahonje Undiha Pĩwaundihaato

³ Yĩhoanĩ Autaahaatĩhoai pĩwaundihaahura sapĩ nasisoari gisunyaaha Autaahaatĩho nyamĩ Awaisĩho Jisasi Kraisihomĩ Sapĩhoai, 'Kĩnyĩ Gaahonje gaare,' undĩha pĩwaundihaayo. ⁴ Yĩhoanĩ Autaahaatĩhoai, Kĩnyĩ Gaahonje gaare,' undohĩtĩmandĩ amĩ sahĩ Kraisĩ Jisaasihopĩ andĩtitĩwĩ gwunyaapi, amĩ sahĩ Autaahaatĩhomĩ isihya nahatiyai samĩ maarĩho nunyohĩtĩhandapĩ yĩhoanĩ aimĩ atisĩha nehaawe. ⁵ Iyaha amĩ sahĩ wuwanĩhura

j̄h̄i P̄w̄iha Wan̄ha Gaaha sangi is̄hiya nesip̄w̄i kasatauh̄i, am̄i sah̄i atisawaaw̄i kaap̄i p̄w̄iha ak̄it̄i akaahaare, am̄i is̄hiya akaahe t̄iw̄i atiw̄i naitaat̄iw̄ihaare, t̄iw̄i gw̄inyaawaayopo. Gw̄inyaawaaw̄i am̄i kahapaamap̄ipa gaahaiwa ipot̄ihura sangi Autaahaat̄iho nasam̄itand̄i nasam̄ihanat̄i ah̄isih̄i yam̄ihapataat̄ih̄i ahisotiwaiwaap̄i ak̄it̄i naito t̄iw̄i sah̄i gw̄inyaap̄i jatawaayopo. Am̄i sah̄i saiw̄i jatawaahiyaatis̄i sah̄i K̄raisihop̄i ak̄it̄in̄ih̄i wat̄ip̄it̄iw̄i ḡiwunyaap̄i am̄i Autaahaat̄ihom̄i is̄hiya nahat̄iyai maar̄ho nunyawaayopo.

⁶ Iyataat̄i sa p̄w̄a wan̄ha gaaha yap̄ih̄i nahanda is̄hiya nesi daiw̄i ausawaayopo. AUSAHAUHI is̄hiya taahiȳhiya atiw̄i nepemait̄iw̄i ka p̄w̄iha japep̄ih̄r̄iw̄i K̄raisihop̄i ḡiwunyaawaayopo. Ḡiwunyaahauhi am̄i p̄w̄iha Gaahaapun̄i am̄i K̄raisihop̄i ḡiwunyaahohiȳhiyaam̄i p̄w̄iha dahopa am̄i wapa kiya kiyoh̄waiwa nga t̄it̄ih̄i noaipataise. Am̄i sand̄ih̄i sah̄i wuwan̄hura p̄w̄iha wan̄ha gaaha Autaahaat̄iho sangi sah̄i wapa gaahapa w̄ind̄i kamaiw̄i neh̄hand̄i gaahand̄i kasind̄ihandap̄i p̄w̄iha akaaha namasaw̄i atisauh̄i sam̄hat̄ih̄i gaahaiwa nasoaipas̄ih̄i mmon̄iw̄i nehoh̄ipatamat̄iyat̄i kiyais̄i nusoaipataise.

⁷ Iyataat̄i sa P̄w̄iha Wan̄ha Gaahaap̄itaha Epap̄iraasiho sangi ausaat̄i kasatat̄i katas̄isataise. Katas̄isih̄i sah̄i ka p̄w̄iha aim̄i atiw̄i mmon̄iw̄i neh̄opo. Epap̄iraasiho so K̄raisihom̄i ot̄ip̄ip̄at̄ih̄o gaahore, am̄i ko K̄raisihom̄i ot̄ip̄ip̄at̄i napaitat̄i kiyahoso. Am̄i ko nyangisat̄i K̄raisihom̄i ot̄ip̄ip̄at̄i n̄inaw̄ip̄ih̄i kiyaaht̄ih̄i nyah̄i koai

watipihandi apipaahi gaahandi sangi nasanyati sam maarho omanjitihi neti anditisiwati watipisamaitando. Watipisamahonihi

andititwi yaasati naanjhaiwa ami nasisesiwaiwa maaritwi nga nepi bitoaitaatiwo.

¹² Saiwi sahi maaritwi Apiho Autaahaatihoi, 'kinyi gaahone gaare,' unditaatiwo. Ami ko sapi gaahaiwa kahapaamapipa sahi naitaatiwi nasamhainjipipa nga naitaatiwi sangi neti anditisisihi sahi gaahapa kaiwi japepihrawaayopo. Isi kapa sahi komi ishiya komi nausainjithandaatihimohiyihiyaisawi maasi naitaapo. ¹³ Iyataati ami ko Autaahaatihoni yangi asihatindihandi Bwaasirihiri jatindihandaatihapi tinjaati nuwati nanyamaati, ami komi Mwaaho ko maarho apipaahi aungwohandi numwisiho Jisasi Kiraisiho nausainjithandisati komi ishiyai iwinjatisawihyaamhihoanjenyamataise.

¹⁴ Ko Autaahaatihomi Mwaaho nunyanati yangi nanyamaati ami nyami maipihaiwa ko nenyamataise.

Kima Piwaha Kiraisihopuni Ami Komi Otipipatihyaapihare

¹⁵ Kiraisiho Autaahaatihomatiyahore. Iyati ko Autaahaatihomi titihi sipipate. Isi ishiya Autaahaatihoi windi mausonawaahandi kand Kiraisiho utaahoematati yapimbataapihi noaipati bimisura ishiya koai usonawaawi komihetapi Autaahaatihopi mmonwi giwunyaatataise. Iyataati Autaahaatihoni kahapaamapipa nahataapa kiyati ahaimbipa

kapa sangi noaipasuraapi Kiraisiho Autaahaatihomi Mwaaho jhoematati aunahipati neti ko jhi bimisihosi, ami nahataapa Autaahaatihho kiyati ahaimbipai nusatiphaati autaahi mitihho jhoematati bindataise. ¹⁶ Iyati kimiko Jisasi Kiraisihomi watipihandaahi kahapaamapipa nahataapa yamihapataatihuni ami yapipataapihuni ahotimbipa kiyati ahiyataise. Iyati ami nahataapa auta ahotihi nyahi nyami ndihaara nga biyaati mmonihohipipauni, ami wapa auta windi ahimotihhi monihohipipauni nahataapa Autaahaatihho kiyati ahiyataise. Iyati ami nahataapa Autaahaatihho kiyati ahaimbipaamihatihhi wiwa itipihho yamihapataatihapihaiwa enjerhiya, ami itipihho wiwa watipihaiwa watipihandisahaiwa ami wapa kahatamatipetahaiwa watipihaiwa watipihandisahaiwai maawi kiyati ahiyataise. Saiwa Kiraisihoaisatuni ami kopuni Autaahaatihho kiyati ahiyataise. Ami kaiwa nahatewa Kiraisihoai neti niwimaati koai ambipati awaipati numwitaatiwi Autaahaatihho komi Mwaaho Jisasi Kiraisihopi kiyati ahewisataise. ¹⁷ Iyati Kiraisiho saiwa kahapaamapimba nahataapa sangi noaipasura jhi ko bimisihore. Isi ko Kiraisihopi nahataapa Autaahaatihho kiyati ahwimbipai ko Kiraisiho sawaho neti itatamanati anititati isiwatati jatihhi, ami kapa neti kapaami ahotimbipihhi titihhi komi ikwiraatihhi itatamanatati ahotimi notaise. ¹⁸ Iyataati ko Kiraisiho komi ambipatami mitihho awaisihho jhore. Iyataati komi ambipati sati ishiya nahatiya kopi

gɨwunyaahohiyɨhiyaare. Iyatɨ isɨhiya nahatiya kopɨ gɨwunyaahohiyɨhiya kiya maariwɨ mbɨpa dɨtɨhɨrɨ nepɨ, amɨ asɨyɨhiyaimatɨwɨ bimohɨtɨhandamɨ ko sawaho tanyaahore. Ko kiyaisɨ kiyaamɨ maarɨho maariwɨ dɨtɨhɨrɨ mbɨpa nepɨ maariwɨ asɨyɨhiya daiwɨ bimohɨtɨhandɨ asisɨha nahatewetɨ nunyataise. Kiya koai iwinjapepihɨrɨwɨ asɨyɨhiyaimatɨwɨ nepaitaatɨwɨhandapɨ ko Kɨraisihohomasatɨkiyatɨ jɨhoematɨ anɨmwaahɨpatombɨ isɨhiya napopɨ nanoposohiyɨhiyaamɨ jɨho ko nepataise. Ko jɨhɨ nepasɨtɨmandɨ amɨ ko nahataapa kahapaamapɨpaamunɨ amɨ isɨhiyaamunɨ awaisɨho jɨhoematatɨ aunahɨpatɨ jɨhɨ naitande. ¹⁹ Amɨ sandɨhɨ Autaahaatɨho sawahometirɨhɨretɨhaiwa nahatewa ko gwɨnyaatɨ kiyatɨ jatɨ mmonatɨ maaritiwaiwa nahatewa kaiwaanɨhɨ komɨ Mwaahomɨhetɨ ahiyonɨhɨ komɨhetɨ tisaitatɨ ahotɨtandɨ Autaahaatɨho maaritatɨ gwɨnyaataate. Siyataatɨ amɨ Autaahaatɨho komɨ Mwaahohomasɨhetɨ tisaahɨwatɨ ahiyataise. Amɨ Mwaahohomasɨhetɨ Saphometirɨhɨretɨhaiwa netɨ Autaahaatɨhomatetahotɨtando. ²⁰ Iyatɨ kahapaamapɨpa nahataapa yapɨpataapɨhunɨ amɨ yamɨhapataatɨhunɨ ahotimbɨpa netɨ Autaahaatɨho sawahoaapɨhɨ kapaisatɨ komɨ maarɨho timaamaitatɨ yatɨhɨ urɨpatisanatɨ amɨ napaisaatɨtɨtandɨ komɨ Mwaahoai nehɨ iwinjasɨhɨ ipɨ tɨtɨhɨ atawɨhatetɨ napotɨ jɨtɨpatɨ nuhaataise. Aihɨ satɨ jɨtɨpatɨ Kɨraisihohomasɨhetɨ nuhaasɨpitaahɨ Autaahaatɨho isɨhiyaisunɨ, amɨ kahapaamapɨpaaisunɨ

neti sawahoaap+hemati piwaundati kiya is+hiyaapun+ am+ kahapaamap+paapun+ koais+ apowih+ mandit+wisat+ it+hundat+ tiwor+hoemainj+tihand+ namat+ kom+ maar+ho yat+h+witat+ napaisaat+ndaise.

²¹ Iyataati am+ sah+h+ j+hura Autaa-haat+hoaap+hapi kaan+h+ nawisaw+ sangi yand+h+ Autaahaat+homi tiworisaatimat+w+ bimamb+w+hiyaate. Aiw+ sah+ yand+h+ bindawaaw+ maip+haiwa gw+nyaap+ am+ kapa sah+ gw+nyaahoh+pipa kiyawaayopo.

²² Sah+ saiw+ bimauh+ am+ K+raisih+o ip+ tit+h+ ataw+hateti nimaatat+ napotaise. Napwih+ ko napwind+hand+ Autaahaat+ho sangi nasamaati kom+ nais+hiyaatesamat+ piwaasat+ nahosisataise. Am+ sand+ ko sasind+mand+ ko sangi nasamaasi sawahoaap+h+ niyon+h+ sah+ noaipap+ ko sawahom+hiyaatimat+w+ tit+h+ gaahiyaati saasanotahiyaati kom+ nd+het+ ainahiy+hiyaatimat+taat+we.

²³ Am+ sah+ sat+w+ nyangi K+raisih+o jap+h+ nanyamaitand+ napotaiso, tiw+ and+tit+w+ kop+ piw+ha wan+ha gaaha sah+ atisoh+haapi gw+wunyaap+ bitotawaawaaho. Iyataati piw+ha sa wan+ha gaaha sah+ atisoh+ha ka am+ is+hiya nahatiyai kaund+w+ kat+wunjauh+ nahataap+pi+h+ atiw+ nep+ kaap+ gw+nyaahauh+, am+ nin+ Por+hon+nisangi piw+ha sa K+raisihop+ha ausaitand+ K+raisih+o ah+nih+ kom+ ot+ip+pat+hon+nimatataayo.

Por+ho K+raisihom+ Is+hiyai And+tiw+iw+itand+ Ot+ip+pat+ Kiyataise

24 Kiraasihopi giwunyaahohiy+hiya siya Kiraishi sawahom+ ambipatamataiw+hiyaare. Kiya saiwi kom+ ambipati ikwauhiyaasi nin+ kiyai iw+tatamaniti anditi+wiwitandi nisi ambipateti apipaahi yaasati tiwati m+n+w+haiwa taati wani nin+ nehohiw+maiwa maarititi netaayo, ami Kiraishom+ ambihya kop+ giwunyaahohiy+hiyai anditi+wiwitando. Iyataati saiwa nisi ambipati yaasati tiwati m+n+w+haiwa nehohiw+maiwa Kiraishi sawahoaisangi taati netaise, ami nisi ambipati koaisati t+maamaitoh+ti+handa noaipati kom+ ambipati ikwauh+rimatahatiso. Nis+hetapi Kiraishi kom+ ambipati yaawati tiwati mur+wahaiwa kop+ giwunyaahohiy+hiyai iw+tatamanati anditi+wiwitandi nes+waiwa sangi neti ami sangi owetise. Isi ami nin+ n+wahonis+ ambipati yaasati tiwati m+n+w+haiwa nehohiwaiwa Kiraishi nin+ koaisati maasi t+maamaitoh+ti+handi sangi neti owemas+waiwa nin+ neti gaamaitandi taati netaayo.

25 Nyah+ Judaahiyaanam+ dawaapipihiyaatangi kom+ piw+ha kasatiti anditi+siwitandi Autaahaatiho kom+ otipi+pati n+ngi naninyati nanim+hainjhi+ noaipati sami otipi+patihon+nimatataayo. Kom+ piw+ha nahata kaan+hi gaamati sangi kasatit+ando.

26 Kom+ piw+ha sa isihiya nahatiya j+huraahiyai w+ndi ausaati nunjati kamundati noasati isiwati bimainjati wani kimura kom+ isihiyai auta ausaimanati nunjati kaundis+haaro.

27 Iyataati kom+ piw+ha sa isihiya nahatiya j+huraahiya w+ndi at+homiwi+ ami mon+w+haare, ami ko kiyai

wĩndĩ nunjati kamundiho. Sawaho maaritati gwĩnyaasitĩhandaaahi nyahi komi isĩhiyaani Kiraisihopi gwũnyaahohiyĩhiyaanangi komi piwĩha jĩhura noasandisĩha Autaahaatĩho wani aimi neti nanyisataise, ami nyahi mmondĩhaawo, piwĩha sa apĩpaahi gaahaasi isĩhiya nahatiya nahataapĩpihiyai iwĩtatamanĩtandĩhaaso, taato. Iyataati piwa sa jĩhura noasandinjĩhaare toha siyahaapĩto. Kiraisiho wani yaho sami maarĩhoatĩhi bimoti ami sangisatĩndaise. Ko siyati sami maarĩhoatĩhi bindataati ipotĩhura komi apĩpaahi gaahaiwa yamĩhapataatĩhi sahi naitaatĩwi jaawi bimĩtaatiwi ko taati sangi neti tisananataise. ²⁸ Aihĩ ami nyahi Kiraisihomi otĩpiatĩhiyaanĩni piwĩha ko Kiraisihopiha isĩhiya nahatiya nehĩ nĩnaasiyaisaahihi yiyandĩhi auta ausaawaati wapa sapa sahi kaiwĩse undaati kaundaati, ami kataunjawa ami wapa sapa sahi wĩndĩ kamaiwĩse, undaati wĩnĩhundĩhaato. Siyahaawi ami amĩtĩha gaahaiwa biyaati gwĩnyaawaati gĩnyunyaatĩtandĩ Autaahaatĩho nanyamisĩhaara isĩhiyai piwĩha ausaawaati auta kaundaati wĩnĩhundaati ami katawaunjĩhaayo, ami isĩhiya nĩnaasohĩ nĩnaasaami Autaahaatĩhomi maaritati gwĩnyaasĩpiwa kiya nĩnaasiyaahi kaiwĩ bitoaitaatĩwĩhapa wapaapi kiya wĩndĩ nenoaahĩtati, ami nausetĩmetĩwi ami Kiraisihoaisawi tĩmaamaitĩwi utaaho nehĩ naasomataiwĩ noaipaitaatĩwo. ²⁹ Amĩ saindĩ isĩhiya nahatiya nĩnaasohĩ nĩnaasaamĩhi neti Kiraisihoaisati tĩmaamaitĩ wĩsasisanĩhi

kiya Autaahaatihomihapa wapaapi windi nausetimetahiya noaipaitaatiwihandapi nini Kiraisiho ningi anditiniwati komi watipihandi nanimindihandaahi otipipati apipaahi watipihati kati nini watipindi kiyataayo. Kiyonihini ningi Kiraisiho komi watipihandi naninyati anditinisitihandi auta noaipataise, nini otipipati kiyohirihiretapo.

2

Nyah Kiraisihopi Watipitaati Giwunyaawaati Pwaha Jaipapai Tiwandawaamaitihaawo

¹ Ami nini sangisuni ami Kiraisihomi ishiya aunahipati awaipati Reotesiyaahan-daahiyaisuni, ami Kiraisihomi ishiya usa nahatiya nisi ambipati ndimaahomwaanjan maanohohiyihiyai maawi anditwivitandi nisi anditati napamati dipiwaatohitihandapi sahi gwinyaitaatiwi kasatitandiyo. ² Nini saindi kiyohitimandi ami sahuni kiyauni sahi nahatiyaati sami maarihoaatihini omanjitiitihini sahi anditititaatiwihandi tisaitwi nepi ami sahi Kiraisihomi ishiyaati baiwi timaamaitiwi maariho namindaatiwe. Aiwi sahi Kiraisihopi giwunyaahohitihandi anditisaivitandihandi gaahandi gwinyaitaatiwe. Aiwi ami siyawaawi kandaahi sahi Autaahaatihomi piwaha noaasandishaami tanyaahaapi baiwi mmondaatiwe, Kiraisiho sawaho Autaahaatihomi piwaha noaasandiwaiwaami tanyaahoso. ³ Komiheti Autaahaatihomi piwaha gaahaiwa ami gaahandi gwinyaitihaahaiwa nahatewa tisaitati

noasandataise, nawihomi anjipipihî nawiho waatî tisaitatî ahotipamatiyato.

⁴ Utaaho wo sangi pîwîha atîpatî nasanyatî kasatî jaipîpa kasatîandîhandapî pondihî amî ninî pîwîha sa kandaato. ⁵ Amî ninî sangisatî maasî wîndî bimimonihî sahî nisî ndîmaahomwaanî ambîpatî wîndî maanohopo. Saiwî wîndî maanohauhîhandî kandî nisî maarîho sangisatî maasîndaise. Iyataatî amî ninî gwînyaataatî saindî gwînyaataayo. Ninî sangisatî maasî bindataatî sahî watîpîhiyaatî tîtîhî watîpîtîwî bitotawaawî Kîraisihopî watîpîtîwî gwînyaahauhî jasotî maaritataayo.

Isîhiya Akîti Asîtimatîtaatîwîhandî Jisaasihomîhetî Tisaitatî Ahondaise

⁶ Amî sahî Kîraisî Jisaasihoi aimî numwaapî koai samî awaisîhoemapî kopî gwînyaawaayowî sahî komîhetî wîrandîwîse. Koaisawî maasî nasisoari daiwî bitosawîse. ⁷ Aiwî komîhetapî sahî kopî gwînyaahohîtîhandî andîtitîtaatîwîhandî nepîse, ipatî katamî damipatî tambatîhîrî mîhaapî baahî yapîpataatîhî naihî watîpîhatî tîtîhî ahetipamataiwo. Amî anjanî yasîha watîpîhaasinî watîpîhaanî anîmatîndipamataiwo. Aiwî pîwîha wanîha gaaha Jisasî Kîraisihopî sangi katawaasasohîhaapî andîtitîwî gwînyaapî amî akîtîhaaso tîwî anîtîwî isîwatîwî, amî jinjapîhî kiyaatînihî Autaahaatîho nyamî, 'Apîhoai gaahone gaare,' undîwîse.

⁸ Sahî baiwî jatîniwo, amî isîhiya usa isîhiyaamî nehî gwînyaahohîwaiwa jaipîpa

ausaapi ami piwaha nehahaiwa taanauha kasatisaihi ami sahi wiwa kaiwa atiwiwi iwinjapepihiritaawo. Isihiya siyohiyahiya neh kiyaami saisatoya ishiyaami piwaha gwinyaahohiwaiwa ami itipho maipihapa yamihapa tiwipatuni ami yapipataapihuni jatimbipaami gwinyaitaatwihandi nepihaiwaare. Kiraisihoapihapi ko gwinyaasitihandi kiya saiwa nepihaiwaamahe. Owetise.

⁹ Sahi sawanaati aimi mmoniwigi sunyaatahiyaate, Kiraisiho nyahi ishiyaanam ambipati neti akitinhi utaahoematiho. Sati komi ambipati utaahomihateti Autaahaatihometirihiretihazaiwa nahatewa tisaitati ahondaise. Ahotih ami Kiraisiho Autaahaatihomatiyahore. ¹⁰ Iyataati Kiraisiho kahatamatipetimbipa nahataapa watpihazaiwa watpihandisahaiwaami mitiho jho awaisihore. Sahi Kiraisihomihyaatitih ami sangi Autaahaatihosi asitimatitaatwihandi nasamih, ami sahi sandi asitimatitaatwihandi apipaahi nga tisaipi newaayopo. ¹¹ Iyataati ami sahi Kiraisihoaisaw timaamaitwi komiheti wirandohitihanda sahi noaipapi aimi sami ambipati namandipapi ahoandahiyaatamatetawaayopo. Ami sandih ambipatamihandimahe, ishiya namandipatohirihireto. Kiraisiho sawaho sandi sangi kasisataise. Iyati sami maarho jahho maipihawaisati Kiraisiho nesamataise. ¹² Iyataati sahi waapoho nehohura Kiraisihoaisaw timaamaitauhi Autaahaatihosi sangi neti Kiraisihoaisati maasi animwaahipatopi

yasamwaas+hiyaatamatetawaayopo. Iyataati am+ Autaahaat+ho kom+ wat+p+handa K+raisihoi jap+h+ an+mwaah+patomb+ ahowimat+ numwaas+ti+handap+ sah+ gi+wunyaahoh+ti+handa Autaahaat+ho kom+ wat+p+handa sangi maaw+ K+raisihoisati jap+h+ an+mwaah+patomb+ is+hiya napohiy+hiyaam+hat+hap+ ahosimat+ nasamaas+hiyaatamataiw+ noaipawaayopo. Sah+ waapoho nehohura sand+ sangi sasimatataise. ¹³ Am+ Judaahiya Autaahaat+homi is+hiyaam+ dawaataatap+hiyaati w+n+hap+pa Autaahaat+ho Mosesihoetap+ kom+ is+hiya Judaahiyai numwimb+pa sah+ mon+w+ owehiyaate. Saiw+ j+hura sah+ maip+haiwa t+ti+h+met+haiwa k+haiwa k+haiwa kiyauh+ kaiwa sangi net+ tiwat+ yasamwaas+hi+ sam+ maar+hoaat+hi napomawaayopo. Sah+ saiw+hiyaati setahiyaat+ti+h+hand+ kand+ Autaahaat+ho sangi net+ K+raisihoisati asi+y+hiyaatesamati as+timat+taati+w+hand+ nasanyataise. Iyat+ Autaahaat+ho nyami maip+haiwa t+ti+h+metiwaiwa nahatewa nenyamataise. ¹⁴ W+n+hap+pa kapaaraah+ Autaahaat+ho nyangi sanyatati sah+ sam+ maip+haiwaap+ p+w+ha naitaat+wo, nyatati j+pat+paih+ j+pat+pindat+ kapa nyangi net+ kapaam+ ot+ti+h+ nanyapuwat+ nyaiwatati nyami maip+haiwa autemat+ nanyisataise. Kapa siyat+ p+w+ha naitaat+wo, tati j+pat+pindimb+pa nahusamat+ Autaahaat+ho kapai kapaam+ wat+p+handisati net+ owemataise. Net+ nahusati owemat+ K+raisihomi ip+ t+ti+h+ ataw+hateti tip+mandaataise. K+raisihoni nyap+ ip+ t+ti+h+

atawihateti napwisuro. ¹⁵ Iyati Kiraisiho napotati japihi nepasura Autaahaatihon itipihon watipihaiwaami watipihandi neti kandinhi yatihiwati owemati, ami wapa wapa watipihandisahaiwaisangi tiwati ipatisati owemataise. Sandi auta Kiraisihomi ipi titihi atawihateti Autaahaatihon satati, nini nahataapa kahatamatipetihapa watipihaiwa kaiwaami watipihaiwa nahatewa titi ipihatindi yatihiti nehihaiwemati owemataayo, tati ishiyai neti nunjataise.

*Nyah Kiraisihoaisaati Aim
Napowaamihayoni Winhapipa Wiwa Nyangi
Windi Titihemaanyamataise*

¹⁶ Isi ami sahi utaaho woai neh nanihaiwi iwinjasahi ko sangi ikwisisati samaasatane, sahi nandapa waapoho naniwun ami namandaatiwun winhapipa ahotimbipa windi minjapepihiriwi ami asisaha awaiwaiwa Autaahaatihopi gwinyaapi gaapunditaatiwihuraapi winhapipauni, ami waatihon wanho asoho noaipasura Autaahaatihopi gwinyaapi, 'kinyi gaahone gaare,' undiwi gaapunditaatiwi winhapipauni ami asisaha ikindaatiwahaami winhapipauni windi minjapepihiropon, satato. ¹⁷ Saiwa ami wapa akipipa ipoti noaipaitandihaiwa taati napihihaiwaami neh suwipati jhi nasataise. Saiwaami titihi akipipaahi Kiraisihon. Kiraisihosi ami ko sangi japihi nasamaati nasamaasi Autaahaatihomihini deti niyataise. ¹⁸ Utaaho satati, sahi nini kasatohirihireti

Autaahaatihopi gwinyaapi gaapimundopo, satisihoai sahi naingaapi windi maawinjasawi atihomaawiwise. Utaaho wo sasatisihoaiso, nini kasatohirihiireti ipatisanawi yamihapataatihapi itipihyaapi atotipiwesawi kiyaami ambipati niwimapigaapimundiwi ami sami ambipati tipimupwi yaawihandi windi namunyopo, satisihoai sahi windi atihomaawiwise. Ami sohi wiwa akipipa tanyaaha owehandi nehi koai naimaatati genanataiso. Ko yapepati yapenati mmosirihiiretapi naimaatati genanataise. Iyataati ko wiwa mmonahaiwaapi kandaase. Iyati ko maariho jahihomihaiwa japepihirati amitiha gaahandi gwinyaatihoniniso, tati naimaatati kandaase. Isi ami sahi koai nehi nanihaiwi iwinjasaihi ko sangi neti windi maasapatisane. ¹⁹ So saiso Kiraishiho nyami mitihoaisati timaamaitirihira daihira aiami namasihi neti niwipitihihore. Ami so mitiho ko ambipati nahatepi jatati nandapa ami waapoho nunyataise. Nunyati anditati usetihohahotaaha nahandi biyati bitati ambipati ahendaise. Ami ambipati Autaahaatihohokati gwinyanati watipititandi gwinyaati maaritirihireti gwinyanati noaipati watipititando.

²⁰ Sahi aiami Kiraishiho napwisura koaisawi maasi napomawaawi itipihohoyamihapati ami yapipati jatimbipaami watipihandaatihibi mimopo. Saiwi windi itipihohowatipihandisahapaami otitihibi mimowisahi napindapi winihapipa wapa satahapa, ²¹ Kinyi kimba wapa mipe, kinyi nandapa sapa nepi namaanime, kinyi yahapa

wapai isipi namumwatime, tihapa taawi japepihiropo? ²² Winihapipa sapa wapaapi katimbipaahi kapa nyahi newaati kapaara wapa otipipati nunya kiyati ami nanihonih keti kuraanhi neti nopisasinati owetitandihapaapi kandaase. Iyataati nehi ishiya kiyami gwinyaahohitihanda winihapipa saiwa katiwi wisasawi ahiyawi japepihiriwise, nyatauh nyah ishiyaanini japepihirhaayo. ²³ Iyataati ami ishiyaami piwaha winihapipa sapaahi yamaati tiwathiati nga nyangi neti anditinyaihonihi Autaahaatihopi gwinyaawaati gaapundaati, ami nyami ambipati yathihi newa ipihatisaati tiwa muwaati yaawihandi numwitihaahireti noaipaitaise. Setihi ami ishiya saiwi gwinyaawaayopo, winihapipa sapa amitha gaahaiwa gwinyaahohirihireti noipati ishiyai gwinyaitaatiwihandi gaahandi nunyataise tiwi gwinyaawaayopo. Iyataahandi kandi winihapipa saiwa maariho jihomi maaritati gwinyaasiwaiwa newaati yathihiwa ipihatitihawwi windi nga anditimaanyaiwitaaise.

3

Nyah Kiraisihoaisaati Maasi Aim Japihi Nepihaayo

¹ Autaahaatoho sangi Kiraisihoaisati maasi aim ahosimashiyaatisi, ami sahi mihati yamihapaatih Kiraisiho komi gwitihoaatih Autaahaatihomi gaatihiraihoanji bimimbipih kahapaamapipa ahotiwaiwaapawi

daapî, amî kaiwetî samî maarîho amîtiha gwînyaahohîtihandî nausawî mwîtipisawî ahiyawîse. ² Samî maarîho amîtiha gwînyaahohîtihandî nahandî mîhaatî autaahî Kîraisîho bimimbîpîhî ahotiwaiwetî mwîtipisawî nausawî ahiyawîse. Aiwî sahî maapî yapîpatambîhaiwetî wîndî nausawî ahiyawî minjatîwîse. ³ Amî sahî utaaho wo napomasîhî komî ambîpatî yapîpataatîhî yamwaahauhî noasandîpata-mataiwî aimî napomapî Kîraisîhoaisawî maasîtiwî komîhetî noasandîwî Autaahaatîhoaisawî tîmaamaitawaayopo. ⁴ Sahî saiwî Kîraisîhomîhetî isîhiya wîndî maasonîhauhîhandî noasandîwî Autaahaatîhoaisawî tîmaamaitauhî Kîraisîho sahî asîyîhiyaatî bimohîtihandamî sawaho tanyaahore. Sahî komîhetî noasandohîho Kîraisîhoai Autaahaatîho netî isîhiyaamî ndîhetî ausaimanatî auta natausaasonîhî nasatî yapîpataapîhî noaipahonîhura sangisangi koaisawî maasî komî apîpaahî awaindîhandî otiwa kambwaatî awaindîhandî nausainjîtihandisawî noaipaitaapo. Noaipasaihî amî isîhiya kiyaamî ndîhaara sangi Kîraisîhoaisawî ahoyawî jasondaapo.

*Nyahî Maarîho Jahîho Jîhomîhapa
Namawaatî Maarîho Asoho Wanîho Newaatî
Wanîhiyaanimatîhaayo*

⁵ Isî amî sahî samî maarîho jahîho jîhomîhapa maipîhapa apîpaahî tîtihiimetîhapa maapî yapîpatambîhapa wîndî kamaiwî namapîse. Nîni sandî siyahaiwa kîmaiwaapîto

usihiya asihiya namaatohitihandami
 ipaahaapi kiyaami ambipati kihiyaisawi
 timaamaitiwi ami ainjotahaiwa wiwa kaiwi
 ami maipihaiwa pihitiwi kaitaatiwi kiyaami
 omanjitihi windoti ngoti nehotati, ami
 ishiya usaamihapaapi nyamapaatitando, tiwi
 maarho omanjitihi windositihandapito. Sandi
 ishiya usaamihapaapi maarho omanjitihi
 maahoaihati nanaapwitohitihandi sandi
 autaahaathiho jaipitahoai mepi autaahepumapi
 gaapundohitihandamatiyahande. ⁶ Sahi
 saiwa saiwi windi kamaiwise, ami
 Autaahaathihoai atihomaawiwi koai nepumapi
 ishiya saiwa kiyohiyihiyaapi apowih
 wihoanjihandi nawihomatiyati kiyai ipotihura
 numwitandihandi yihandi aimi taati nasataise.
⁷ Sahi jihura sami maarho jho jahihooatih
 bimohura ishiya saiwa kiyohiyihiyaisawi
 maasitiwi sikaiwa kaimbiwihyaate.

⁸ Ami wanhi sahi saiwa nahatewa kaiwaanhi
 namamapiise. Sangi aposindihandi ami sami
 maarho omanjitihi nasinaamasitihandi,
 ami sami maarho maipho ishiya
 usa nepi nopisasingo tiwi mimaipaiwi
 gwinyaahohitihandi, ami utaaho wopi ishiya
 ko gaahoe tiwi gwinyaahohitihandi nepi
 nopisasiwi koai ambipati maiphati ishiyaami
 ndiheti numwitaatiwi gwinyapenwi isiwatawa
 katohiwaiwa, ami sami maarhooatih
 maipihaiwa apipaahi ainjotahapa gwinyaapi
 maahomwaanapi katohiwaiwa kaiwaanhi
 namamapiise. ⁹ Sahi ninaasonhi ami
 ninaasaanhi sami naisihiya Kiraisihomihya

usai piwaha jaipundiwi kaundiwi kamaniwise.
 Ami saiwa sami maarho jahho jhomihaiwaahi
 sahi aimi namamapi maarho wanho asoho
 nesihyaate. ¹⁰ Aiwahi sahi aimi noaipapi
 wanihiyaati asiyihiyaatimatawaayopo.
 Autaahaatho sawaho sangi neti wanihiyaati
 asiyihiyaatesamataise. Iyati Autaahaatho
 nasisoari sangi wanihaiwa gaahaiwa pihitai
 kasisati nasanyati neti gisunyaataise, kaiwa
 gaahaiwa wanihaiwaahihisahi jinjapihis
 gwinyaitaatiwo. Ko saiwa gaahaiwa
 wanihaiwa kasisati neti gisunyaasihis
 gaahaiwa wanihaiwaahihis gwinyaapi noaipapi
 wanihiyaatimatiwi Autaahaatho sangi kiyati
 ahisisihometirihiretapihaiwa taawhi newaayopo,
 ami siyawaawi sahi apipaahis akitinihis
 kopis gisunyaatonihis mmondaatiwo. ¹¹ Ami
 kimandi sangi taati kasimatindimandi kandapi
 sahi Autaahaathohomihisihiyaati Kiraisihomihis
 naisihiyaati mmotinhiwihis jatinohirihireti
 saiwhi noaipawaayopo. Sahi usaati
 Judaahiyaanamihis dawaatapihiyaatimetihis,
 ami usaati titihis sangi Judaahiyaatimetihis,
 ami usaati nehis sangi yandihis samihis ambipatihis
 namandipatihisihiyaatimetihis, ami usaati samihis
 ambipatihis nahomaamandipatihisihiyaatimetihis,
 ami usaati nehis sangi yandihis piwaha waatihis
 yapipatihis witaahapihisihiyaatimetihis, ami sahi
 usaati ipataatihapihisihiyaatimetihis, ami sahi
 usaati utaaho womihis otipipatihis nawihis owehatihis
 kawihis komihis asimwaatitihapihisihiyaatimetihis,
 ami usaati nehis sangi nanihaiwhis samihis gwinyaapihis
 maaritohirihireti bitopihisihiyaatimetawaayopo.

Iyataati Kiraisiho (sawaho) saiwa nahatewai namaasati daahemati noaipati (awaisiho) jihondaise. Iyataati kahapaamapipa nahataapaamun+ am+ is+hiya nahatiyaamun+ ko j+h+at+ am+ ko is+hiyaan+n+ kahatamat+petahiyaan+n+ nahatiyaan+n+ kopi g+wunyaaahohiy+hiyaanam+ oman+it+ih+ bindataise.

Nyah+ Is+hiya Usais+ Maar+ho Ak+it+n+ih+ Numwit+haawo

¹² Am+ Autaahaat+ho sah+ tit+ih+ ap+ipaahiyaat+ kiyaat+n+ih+ kom+hiyaatimat+taati+w+ nasam+hainj+ih+ sah+ aim+ noaipap+ kom+ is+hiyaatimatauh+, am+ ko kom+ maar+ho sangi ap+ipaah+ awaind+hand+ ak+it+n+ih+ nasanyataise. Is+ am+ sah+ k+maiwa nep+ is+wat+w+ kaiw+ise. Sah+ won+ waan+ am+ wowaatap+ maar+ho as+ipaimb+ as+ipin+w+ iw+it+ataman+w+ am+ gaahat+ kainn+w+ itataman+n+ise. Aiw+ sah+ yat+ih+ ipatisan+w+ is+hiya usaisaw+ nep+ tunn+w+ m+mun+w+ yat+ih+it+w+ b+ipi napaisaati bimaaw+ am+ is+hiya usa sangi m+maip+sisaih+hiyaap+ ket+ wind+ apomaasane. ¹³ Iyataati am+ sam+ wongi utaaho wo wapa maip+hapa kahison+ih+ kopi p+w+ha waisap+hon+itapaapaah+ am+ gaasi am+ sand+ maip+handam+ naanjiwaiwa kiny+ nep+ aw+it+imap+ utaaho maip+hapa kahis+hoai kapa kahimb+pa nepumape. Sam+ maip+hawaiwa Awais+ho Kirais+ Jisaasiho aim+ nesamas+hiyaatis+ am+ sir+ k+ret+ s+kaiw+ usa sangi maip+hapa kasisoh+p+pa nepumap+ise. ¹⁴ Saiwa saiw+ sah+ nga kiyawaaw+ am+ kaiwaam+ autaah+ wamwaan+ ap+ipaah+ jih+

awaindihandi sahi ishiya Kiraisihomi naishiya
 Autaahaatihomi manyinyai maarho nunyawise,
 ami maarho nunyohitihandi sandi nahataapai
 neti naasaimbipihemat naasaimbaahimati
 timaamahiwati wapaapi windi nausetimetati
 anitisiati isiwatataiso. Iyati wapaisi daahemati
 nusatiphaati ami wapa gaahapa nahataapai neti
 anditiwuwati isiwatih timaamaitati otipipati
 kiyataise. Iyati sangi neti naasiyaatesamati
 tisamaamahiwataise. ¹⁵ Ami siyati Kiraisiho
 sangi neti yatihisiwati napaisaatisamasihhi, ami
 sahi yatihitwi napaisaati napairihireti windi
 tunniwi ikwiniwi itihimanwi bimaawise.
 Saiwi binyaihi ami sandi Kiraisiho komi
 maarho omanititihhi titihhi yatihiwitati
 napaisaatitindihandi sangi nasamindihandi
 sangi sami maarhoaatihhi jainjatane. Ami
 sikaiwi sikireti daiwi windi tunniwi muniwi
 itihimanwi ususaati yatihhi napaisaati
 Kiraisihomi ishiyaati (nehhi sangi samihapihhi)
 bimitaatiwi Autaahaatihho gaatati nasamaati
 nasamahanati neti ahosihihyaatiso. Sahi
 bapawi nasisoari Autaahaatihhoai, 'kinyi
 gaahone gaare,' undiwise. ¹⁶ Aiwi Kiraisihomi
 piwaha wapa gaahaiwa anaahipipa nawho
 nawihomi anaanjhi tisaitati ahotipatamatiyati
 sami maarho omanititihhi tisaitiwi nepi
 kipwiwise. Aiwi sahi wonjhi waanjhi wo
 waati sahi gaahaiwa Kiraisiho nasamiwaiwa
 katiwunjawhi, ami baiwi mmonipinjawhi
 mwitipisawhi kaiwunjawise. Aiwi aunihihri
 Autaahaatihomi utipihoaatihhi ahotirihri
 aunihitiwhi ami Kiraisihomi ishiyaati

Autaahaatihomî manyinyaatamî aunihîhirî samî utipîhoaatihapîhirî aunihîtiwî amî aunihîhirî wiwa Autaahaatihomî Itipîho netî samî omanîtitîhî maarîhoaatîhî gisunyaahonîhirî aunihîtiwîse. Aunihîtiwî Autaahaatîhoai mepî autaahepumapî samî maarîho omanîtitîhapî Autaahaatîhoai kînyî gaahone gaare undîwîse. ¹⁷ Aiwi samî piwîha katîwî amî piwaatohîhaaraahunî, amî samî otîpîpatî kiyohîwaiwaraahunî, amî wapa wapa nahataapa sahî kiyohîpipa Awaisîho Jisasi Kîraisihomî ambîpata kaiwî amî komî ambîpatî satî kataahî nyamî Apîho Autaahaatîhoai saundîwîse, 'Kînyî gaahone gaare,' undîwîse.

*Kîraisihopî Gîwunyaahohiyîhiyaanamî
Nususapunî Amî Kîraisihomî Wanîhiyaanî
Asiyîhiyaanimatohiyîhiyaanapî Porîho Pîwîha
Katindîhandapîhaare*

¹⁸ Sahî asîhiyaatî usîhiyai namaatohiyîhiyaate, samî sîwoyaamî piwîha atîwiwî kiyaaamî asîmwaatîtitîhî pînuwîse, amî usîhiya siya sahî namaatîwî nususasaatamî anîpipîhî jatawaawi sapa saitîhaawo tiwî piwîha kiya jîhimatîwî katawaatowo. Sahî saiwî saitaatîwî Autaahaatîho mmonataatî gaare, amî sahî aimî Kîraisihoi nunyanîwî nîwîpinjawîhiyaatîso. ¹⁹ Sahî usîhiyaatî aimî namaatîwîhiyaate, samî sîwaasîhiyai wapa waapîhundîwî kiyaaamî maarîho omanîtitîhî netî nîwînaamanahîretî wapa kawîwî kamundîwîse.

²⁰ Manyinyaate, sahî samî sîniya japiyaamî kasatohîpipa nahataapa atîwiwî kaiwî kiyaaamî

otitihî pînuwise. Sahî manyinyaatî Kîraisihoi
 nunyanîwî kopî gîwunyaahohiyîhiyaatî
 samî sîniya japiyaamî pîwîha kasatohîpîpa
 nahataapa kapa kaitaatîwîhandapî
 Autaahaatîho maaritatî komî maarîho
 wîwitataise. ²¹ Sahî manyinyaamî sapiyaate,
 samî manyinyaamî maarîho omanîtîtîhî
 nepî nîwinaamanîwî nusopîsasawî itîhîtîwî
 apowîtandîhîretemaamapîse. Amî wiwa kiya
 saiwî itîhîtîwî, amî nyahî wapa gaahapa nga
 wîndî kamaito, tîwî gwînyapendaawo.

*Otîpîpatîhiyaapunî Amî Kiyaamî Awai-
 sawîhiyaapî Porîho Katindîhandapîhaare*

²² Sahî otîpîpatîhiyaatî utaaho wo sangi
 nasamaatî nehî komî otîpîpatîhiyaatesamatî
 jainjaatî bimihî koaisawî bindawaawî komî
 otîpîpatî nawîho owehatî kawisohiyîhiyaate,
 sangi jainjatisîhomî pîwîha kasatimbîpa
 nahataapa atîwîwîse. Amî sahî wiwa
 saiwî gwînyaapî nyangi nyainjatohiyîhiya
 nyapî satîwî, nyamî otîpîpatîhiya kîmiya
 gaahiyaare, tîwî ginyunyaito tîwî kiya
 samî awaisawîhiya jainjatohiyîhiya detî
 bitosaihîhuraahîhî otîpîpatî napaitîwî kaitaawo.
 Sahî saiwî wîndî kamaiwî amî kiya detî
 bitotawa jainjasaihîhuraaro e amî kiya kaanîhî
 waapîhîtîwî maasinjasahîhurasangi napaitîwî
 kiyaamî otîpîpatî nasisoarî kawîwîse, amî sahî
 samî Awaisîho Jisasî Kîraisihopî nga gaahîretî
 ko gaahosî nyapî maarîtîtaiso tîwî gwînyaapî
 kiyawaayowo, amî nehî isîhiyaahîhî sapî
 kiya otîpîpatî nga kanyisawaayopo, tîwî sapî

maarit+iwi jasondaat+iwi sahi kiyawaamaayowo.
²³ Isi otipipati witi witi kiyawaahati baiwi
 napait+iwi nawihaiwi kaiwise. Iyawaawi
 sahi isihya Awaisiho Jisasi Kiraisihomi
 otipipati kawisohiy+hiyaamataiwi sangi
 jainjatohiy+hiyaami otipipati kawiwise, ami
 isihya neh isihyaami maapi otipipati
 kawisohiy+hiyaamataiwi sahi w+ndi kamawise.
²⁴ Ami sahi sangi jainjatisiho Kiraisihomi
 otipipati akiti+nihi kawisawaayopo. Isi ami
 sahi gw+nyaapise. Ko Awaisiho sawaho sahi
 otipipati kopi kawisoh+pipaapi wihoan+hapa
 naw+homatiyati Autaahaatiho Kiraisihomi
 isihyai numwitandi nam+hanati ahaimbipa
 gaahaiwa nasam+taise. Ami sahi Kiraisihomi
 otipipati+hiyaatitih ko sangi akiti+nihi
 jainjatataiso. ²⁵ Autaahaatiho isihyaami
 kiyoh+waiwa neh naaso naasom+hetemati
 tiwitapaati naasaipiti kati kiyati usonaahosi
 ami utaaho wo maip+handi kaisihoai kamwaan
 wihoan+handi yaaw+handi Autaahaatiho
 numwitaise, naw+ho otipipati wapa
 kaimbipaapi wihoan+hapa nesipatamatiyato.

4

¹ Sahi iwinjatohiy+hiyaate, sami otipipati+hiya
 naw+ho namepi neh+handi sami otipipati
 kasiwi neh otipipat+hat+maimatohiy+hiyai sahi
 gaahati kawiwiti+nihi gaahireti gaahapa
 kapaara sami otipipati kasitaat+w+hapa
 nunyaw+hiw+titataman+iwise. Sahi sawanaati aimi
 mmon+iwi+hiyaate, sangisangi neh+hat+maati
 sami otipipat+hat+maamataiwi+hiyaatangi

jainjatisiho Kiraisi Jisaasiho yamihapataatihi
bindataise.

Andititaati Gaapundaati Titihi Daitihaawo

² Sahi windi namopi ami windi ikimaanwi
naingaapi jatawaawi mwitetiwi anditati
napamapi kiyaatinihi gaapundiwise.
Sahi Autaahaatihoai piwaundohipiapai
ahapaapi piwaundaati gaapundihaayono, tiwi
sami amitiha biyati nga jainjapwaatonih
gwinyaapise. Gaapundawaawi gaarehandisawi
ahoyawi Autaahaatihoai saundiwise, 'kinyi
gaahone gaare,' undiwi piwaundiwi
gaapundiwise.

³ Autaahaatiho nyangi
nyatatamanati anditinyaiwitandi sahi
nyapimaawi gaapundiwise. Ko daihira nuwati
japwaahonih nyahi Kiraisihomi piwiha
ausaitani sahi koai nunjenwi piwaundiwise.
Pwiha sa Kiraisihopiha jihura noasandisiha
wani aimi auta noaipasihaaro. Iyataati
ami piwiha ishiya atiwi naitaatiwhandapi
poundih nangi kiya nani puwawaayopo. ⁴ Sahi
nisapi gaapundiwise, ami nini Autaahaatiho
komi piwiha awusaitandi gwinyaati
mairitirihireti bairi nga awusaitaano.

⁵ Sahi ishiya Kiraisihopi windi
gimaawunyaahohiyihiyaisawi bindawaahura
sami amitiha gaahireti gwinyaapi ami titih
gaahiretihi sahi wapa kiyawaahapa kiyaami
ndiheti kaiwise. Asisiha auhurura wura
sahi mmonwi isiwatopi pa nepi namihiriwi
baiwi isiwatawaawi Kiraisihometirihiretapi
kopi gimaawunyaahohiyihiyai piwaundiwi

nunjawise. ⁶ Iyawaawi sahi nasisoaari piwaha nehi gaahaahihi katiwise. Iyawaawi piwaha isihya atitaatiwi maaritohahaahihi nasisoaari katiwise. Aiwi sahi baiwi gwinyaapise, isihya sangi (wapaapi) nasisehohiyihyai kiya nasisehohipipaami wihooanhandi titihi gaahireti kiya nga gwinyaitaatiwihireti kaunditaatiwo.

Porihoo Tikikusiyi Onesimaasiyai Natausaasihii Maisahuri Korosihandaahapi Nomaise

⁷ Ninii otipipati kiyohipatapi Tikikusiho nahataapa sangi kasatitaise. Tikikusiho so nyamatiyati Kiraisihopi gwunyaahosi nyami naisoho akohore. Iyati ko nyangisati maasi otipipati kiyataise. Iyati ami ko Awaisihomi otipipatiho akoho otipipati nga napaitati kiyahore. Iyati ko nyangisati maasi otipipati ninawipihii kiyohiyihiyaaninii koai maarihoo biyaati nga nunyaahore. ⁸ Ninii Tikikusihooi nandusaasohitimandi tanyaaha kimaape. Ko sapi kiya ninapitaiwi bindawaayopo, tati daayati sangi jati jasondande. Iyati ami ko sangi Porihooaisawihya saiwi saiwi bindawaayopo satonihii, ami sahi nisapuni naisihya Kiraisihomi otipipati ningisawi maasi kiyawa bimohiyihiyaapunii sahi gwinyaitaatiwihandi nepi mmondaatiwe. Iyati ami ko sangi anditisahonihii sami maarihoo wisaitonihii sahi japihi maarititaatiwo. ⁹ Ninii Onesimaasihooi Tikikusihooisati maasi nandusoasataayoni kuri sangisenda maasi napitaise. Onesimaasiho so nyahi kimbihyaanii Kiraisihomi naisihyaanii maarihoo apipaahi nga nunyaahore. Iyati ko

apipaahi gaaho napaitarihore. Iyati ko sahi sawanaati Kiraisihopi gwunyaahohiyihiyaati Korosihyaatamihore. Nyahi Kiraisihomi otipipatihiyaanini kimbhiyaani Onesimaasiho apipaahi gaaho napaitarihotih kop nga gwinyaawa usonaati koai autaahi newa isiwataahore. Ko Tikikusihoisati maasi sangisenda napitaise.

Porih Kiraisihom Naisihya Korosihyai Gaahuraare Undataase

¹⁰⁻¹¹ Utaahingwaasi murimingwaasi ningisawi nangi anditinipi otipipati maasi ninawipih kiyaaati Autaahaatiho komi isihiyai winjatindihandi newaati awaindewaamaati kiyohingingwaasi Judaahiyaanamihingwaasi neh murimingwaasihihe. Nehi singwaasih nangi nga baiwi itatamanwi anditiniwawaayopo. Iyataati ami sikingwaasi maawi gaahuraare satawaatopo. Kingwaasami wo Arisitakaasiho ningisa maasi naputiha bimohiho sangi gaahuraare, satataase. Iyati ami kiyaami wo Maakih Banapaasihomi sanaimwaaho sangi gaahuraare, satataase. Iyataati so Maakihopi piwiha aimi sangi kasatonih (ami ko sangisenda nasonaahi sahi koai baiwi usonwi numwaapise). Ami kiyaami wo Jasitusiho (ami piwiha Girikihara Jisaasiho tiwi ambihitiwiho) koai maawi sangi gaahuraare, satataase. Nehi singwaasihih Judaahiyaami otihatihapi (nepemaitiw) Jisaasihopi gwunyaapihingwaase. Singwaasi nisi maariho omanititih nepi usaaniwi winipi yatihinipi gaanimawaayopo. ¹² Iyataati

Epapiraasiho sahi sawanaatami naisoho sangi gaahuraare, satataase. So Epapiraasiso Kiraisi Jisaasihomi otipipati kawisihore. Iyataati ko nasisoari sapi andititati mwitipisati gaapisundati Autaahaatihoi piwaundati nunjenataise, ko sangi neti anditisahonihahi sahi sami Kiraisihopi giwunyaahohitihandi anitiwi isipi bitopi, ami Autaahaatihomihaiwa wapaapi sahi windi nausetihmetiwi gaatiwi, ami Autaahaatihogwinyaati maaritimbipa nahataapaapi sahi nga mmondaatiwo. ¹³ Ami nini niwahonini Epapiraasihoi iwinjahonihahi sangi jatatamanati anditisiwitandi otipipati anditati napamati waati kairihiretapi nini sangi akite ndi kasatataato. Sahi Kiraisihomi isihiyaati aunahipati awaipati Korosihandaahiyaatangisuni ami Kiraisihomi isihiya aunahipati awaipati Reotesiyaahandaahiyaisuni, ami aunahipati awaipati Iraporisihandaahiyaisuni jatatamanitandi Epapiraasiho otipipati waati asakiyati pihititi kiyataise. ¹⁴ Ami nisuni ningisawi maasi kimbihahi bimohiyihiyaamuni timbipaapi nyainjatisiho ami nyahi koai maariho apipaahi awaindihandi nunyaati biyaati giwunyaawaati usohohiho Rukihouni ami wo Demaasihouni kuri sangi gaahuraare, satamaase.

¹⁵ Nyahi kimbihahi bimohiyihiyaanamini ngaahuraarehandi nyami naisihiya nyamataiwi Kiraisihopi giwunyaahohiyihiya aunahipati awaipati Reotesiyaahandaahiyaisuni, ami Kiraisihomi isihiya Kiraisihomi naisaamaati Nimbaahaatami anjipipihahi ahoyanivi

Autaahaatihomi piwaha kanwi Autaahaatihoi mepi autaahepumapi piwaundiwi nahowisohiyihiyaisuni kanyundiwi nunyawise. ¹⁶ Sahi Korosihandaahiyaati kimandi utipimandi awitiwi atiwi owetanihi, ami Reotesiyaa-handaahiyaisangi nahatiyaami otihaati awitiwi atitaatiwi kiyaapi nusoasawise. Aiw ami nini utipihandi Reotesiyaahiyaapi nusoasohitihandisangi, ami sahi nepi awitiwi atiwise. ¹⁷ Saiwi ami sahi Arikipusihoai saundiwi kaundiwise. Ami kinyi Awaisiho Kiraisi Jisaasihoaisapi timaamaitipi bindapaapi kopu otipipati kawitaapi gi nangimihanwi nahinyohipatamhihoanji kinyi mitiho nusoasapi kaimbi gaamapi owemape undiwise.

¹⁸ Nini Porihonini niwahonini nisi ikwira utipimandi kimandi sapi jipatiyayaayo. Ami sahi satwi, Poriho sawaho komi ikwira utipimandi kimandi akiti jipatiyayaise, tiwi mmondaatiwo. Nini daahi naputiti bindataayoni ami sahi nisapi windi nanipimimatwi baiwi ginunyaapi gaapundiwise, ningi Autaahaatihoi anditiniwati nitatamanitando. Ami nyami Awaisiho Kiraisi Jisaasiho sangi gaahandi kasitandi nini sapi gaapisundataayo.

Autahaatihomi Piwaha Gaaha Wanaha
The New Testament in the Angaataha language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini
copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angaataha

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b83b4d2c-30be-5f11-8fb0-fa04e4808bad